

BAK KLÁRA

Agrárjogi Tanszék

Témavezető: dr. Réti Mária habil. egyetemi docens

FENNTARTHATÓSÁG – A TERMÉSZETVÉDELEM SZABÁLYAI

Kiindulópontok

Nemzetközi viszonylatot tekintve, de az egyes országokat érintően is kiemelt jelentőségű esemény történt 2015 szeptemberében. Az Egyesült Nemzetek Szervezetének (a továbbiakban: ENSZ) Közgyűlése A/RES/70/1 számú határozatával elfogadta a „*Világunk átalakítása: 2030 Agenda a fenntartható fejlődésért*”¹ programot, amely a 2015-2030 közötti időszakra globális megvalósításra váró cselekvési tervet tartalmaz a társadalmak, gazdaságok tartós, kiegyensúlyozott fejlődésére irányuló és a környezet védelmét szolgáló 17 átfogó célkitűzés, úgynevezett „*Fenntartható Fejlődési Célok*”² meghatározásával.³ A környezet védelmére vonatkozó célkitűzések között konkrétan szerepel a 15. célkitűzés elemeként az ökoszisztémák egyensúlyban tartásának, a természet védelmének, így különösen az erdők védelmének, valamint a biológiai sokféleség megőrzésének a követelménye.⁴ A 15. célkitűzés a következők szerint rendelkezik: „*Védni, visszaállítani és előmozdítani a földi ökoszisztémák fenntartható használatát, fenntarthatóan kezelni az erdőket, leküzdeni az elsivatagosodást, valamint megfékezni és visszafordítani a talaj degradációját és a biodiverzitás csökkenését.*”

Elemzésünk a fenti aktualitást kiindulópontnak tekintve röviden áttekinti a fenntartható fejlődés koncepciójának lényegét, vázlatosan bemutatva a koncepció kialakulásához vezető utat, majd megvizsgálja, hogy a Magyarországon nagy hagyománnyal rendelkező természetvédelmi szabályozás illeszkedik-e szabályozási felfogását tekintve az előbbieken megjelölt fejlődési koncepcióhoz.

¹ „Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development” A dokumentum elérhető angol nyelven: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N15/291/89/PDF/N1529189.pdf?OpenElement> 2016.06.20.

² „Sustainable Development Goals”(rövidítve: „SDG”)

³ A témára vonatkozóan lásd például: RÉTI 2016

⁴ „Védni, visszaállítani és előmozdítani a földi ökoszisztémák fenntartható használatát, fenntarthatóan kezelni az erdőket, leküzdeni az elsivatagosodást, valamint megfékezni és visszafordítani a talaj degradációját és a biodiverzitás csökkenését.”

I. A fenntartható fejlődés koncepciójához vezető egyes állomásokról, a fenntartható fejlődés fogalmáról

A fenntartható fejlődés fogalmához vezető úton jelentős állomásnak számít az ENSZ által 1972-ben megrendezett „Az emberi környezetről” szóló konferencia. A konferencián elfogadott nyilatkozat kifejezésre juttatja a környezet megóvásának és javításának kötelezettségét. A Nyilatkozat I. Irányelve a következők szerint fogalmaz: „Az embernek alapvető joga van a szabadsághoz, az egyenlőséghez és a megfelelő életfeltételekhez olyan minőségű környezetben, amely emberhez méltó és egészséges életre ad lehetőséget, ugyanakkor pedig ünnepélyes felelőssége, hogy e környezetet a jelen és a jövő nemzedékek számára megóvja és javítsa.”⁵

Érdekes e körben rámutatni arra, hogy a környezet védelmének, javításának és jövő generáció számára megőrzésének általános kötelezettségét meghatározó ENSZ konferenciát követően az Európai Közösség tagállamai állam- és kormányfői ugyanabban az évben, 1972-ben, Párizsban megrendezett csúcskonferenciájukon⁶ az ENSZ nyilatkozat tartalmával megegyező álláspontra helyezkedtek. A csúcskonferencián elfogadott nyilatkozat többek között a következőket tartalmazta: „A gazdasági növekedésnek, amely önmagában nem végcél, elődleges az életfeltételekben mutatkozó különbségek tompításához kell hozzájárulnia... Az európai eszméhez illően különös figyelmet kell szentelni a kézzel nem fogható értékeknek és a környezet védelmének oly módon, hogy a haladás valóban az emberiség szolgálatába állítható legyen.”⁷

A két konferencián elfogadott nyilatkozatok tartalma rámutat arra, hogy az 1970-es évek elejére mind nemzetközi viszonylatban, mind az európai térségben kiemelten fontos feladatként jelent meg a környezet védelme, megőrzése, egyenrangú feladatként a gazdasági növekedés biztosításával.

Kiindulópontként tekintve az 1972-ben, Stockholmban megfogalmazott nyilatkozat tartalmát, az Egyesült Nemzetek Szervezete Környezet és Fejlődés Világbizottságának „Közös jövőnk” elnevezésű, 1987-ben megjelent jelentése (a továbbiakban: Jelentés)⁸ azt rögzíti, hogy a gazdasági felemelkedés hosszútávon elképzelhetetlen társadalmi fejlődés, valamint a természeti környezet védelme, megóvása, megőrzése nélkül. A dokumentum szerint a társadalom-gazdaság-környezet harmóniáját megvalósító komplex fejlődés a feltétele

⁵ „Man has the fundamental right to freedom, equality and adequate conditions of life, in an environment of a quality that permits a life of dignity and well-being, and he bears a solemn responsibility to protect and improve the environment for present and future generations.” (Declaration of the United Nations Conference on the Human Environment Principle) Lásd erről: BÁNDI 1995 15-17.

⁶ A Párizsi Csúcskonferencia Nyilatkozata (1972. október 19-21.)

⁷ Fordította: BÁNDI Gyula: Az Európai Unió környezetvédelmi szabályozása, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1999.; „Economic expansion is not an end in itself. Its first aim should be to enable disparities in living conditions to be reduced....As befits the genius of Europe, particular attention will be given to intangible values and to protecting the environment, so that progress may really be put at the service of mankind;” (Statement from the Paris Summit, 19 to 21 October 1972)

⁸ A jelentés eredeti, angol elnevezése: „Our Common Future”. A „Közös jövőnk” jelentés „Brundtland jelentés”-ként vált közzismertté, mert a Bizottságot, amely a jelentést készítette Gro Harlem Brundtland norvég miniszterelnök vezette. A fenntartható fejlődésre lásd tovább: NAGY 2015.

az emberiség „minőségi” fennmaradásának. A Jelentés konkrétan a következőket tartalmazza: *„Az egyenlőtlen fejlődés, a szegénység, a népesség növekedése súlyos túlélési gondokat okoz, amelyek példátlan módon terhelik bolygónk termőföldjét, erdeit, vizeit és más természeti erőforrásait. A szegénység és a környeztkárosodás lefelé futó spirálja pazarolja a lehetőségeket és az erőforrásokat, köztük főleg az emberi erőforrásokat. Elemzéseink és ajánlásaink alapja a szegénység, az egyenlőtlenség és a környeztkárosodás közötti összefüggések feltárása és megismertetése. Most a gazdasági növekedés új korszakára van szükség. Olyan növekedésre, amely erőteljes, ugyanakkor társadalmilag és környezetileg egyaránt fenntartható”*⁹

A Jelentés tartalmát illetően lényeges rámutatni arra is, hogy a dokumentum végső soron konkrét definíciót tartalmaz a fenntartható fejlődésről, a következők szerint: *„a fenntartható fejlődés a fejlődés olyan formája, amely a jelen igényeinek kielégítése mellett nem fosztja meg a jövő generációit saját szükségleteik kielégítésének lehetőségétől.”*¹⁰

A fentiek azt tükrözik, hogy a Jelentés határozott álláspontra helyezkedik a fejlődés fenntarthatóságának, azaz a társadalom, a gazdaság és a környezet összehangolt fejlődésének szükségessége mellett. A Jelentésben kifejezésre jut az az álláspont, hogy a hosszú távú globális fejlődés csak harmonikus módon megvalósítható.

A jelenleg hatályban lévő, a „Kiindulópontok” körében említett *„Fenntartható Fejlődési Célok”* a fenti Jelentésben foglaltakat, azaz a harmonikus fejlődés követelményét szem előtt tartva kerültek megfogalmazásra. A következőkben azt vizsgáljuk meg, hogyan jutnak érvényre a Jelentésben megfogalmazottak a természetvédelem magyar szabályozásában.

II. A természetvédelem magyar szabályozásának áttekintése

1. A természetvédelem szabályozásának fejlődéstörténete

Magyarországon a természetvédelem szabályozásának nagy hagyománya van, azonban a XX. század első harmadáig a természetvédelmet nem jellemezte általános, önálló szabályozás a magyar jogban. Kezdetben a természetvédelem körébe eső szabályozás széttagolt volt, s arra irányult, hogy az ember számára bizonyos „hasznos” és hasznosítható természeti értékeket a kipusztulástól megóvja. Így a korlátozó, illetve védelmi szabályok egy-egy szabályozási tárgykörre irányultak, s a természet általános védelmét, mint általános célt közvetetten segítették elő. Jellemzően az erdők és a vadállomány mint az ember számára hasznot hajtó természeti értékek védelmére alkottak szabályokat.

A történeti fejlődésből kiemelésre érdemes a Mária Terézia által 1769. december 22-én kibocsátott országos erdőrendtartás: *„a fáknek és erdőknek neveléséről és megtartásáról való Rendelés”*, amely az erdőket illetően rögzített szabályokat az erdőállomány védelme érdekében. A Rendelet előírta többek között az erdőterületek felmérését, szabályokat rögzített

⁹ Ld. 8. l.j., „Közös Jövők” 18.

¹⁰ Uo. 68.

a fák kitermelésére és az új erdők telepítésére is.¹¹ Az erdők szabályozása tekintetében azonban utalni szükséges az első „Erdőtörvény”, az 1871. évi XXXI. törvénycikk¹² (a továbbiakban: Erdőtörvény) hatályba lépésére is, amely számos kötelező, az erdőállomány minőségének és mennyiségének megóvását szolgáló rendelkezést tartalmazott. Példaértékkel érdemes felhívni a figyelmet az Erdőtörvénynek a véderdőkre¹³, azaz a talajvédelmi, partvédelmi, mezővédő funkciót betöltő erdőkre vonatkozó szabályaira, amelyek tiltották a véderdőben az erdőirtást és a tarvágást, továbbá a véderdőben meghatározott tevékenységek végzését is. A természet védelmét közvetetten szolgáló szabályokra értékes történeti példaként említhető a vadászatról szóló 1872. évi VI. törvénycikk is, amely a vadállomány sokféleségének megőrzése érdekében tartalmazott részletes rendelkezéseket a vadászati jogról, „a vadak által tett károk megtérítéséről”, a vadászati tilalmakról, „a vadászati kihágásokról és azok büntetéséről”, valamint az azzal kapcsolatos eljárásról.

A természetvédelem magyarországi szabályozásában mérföldkőnek számít szabályozási tartalmát tekintve az erdőkről és a természetvédelemről szóló 1935. évi IV. törvénycikk¹⁴ (a továbbiakban: 1935. évi törvénycikk), amely „A természetvédelemről” elnevezésű „Hatodik cím” alatt a természet védelmére vonatkozóan önálló szabályokat rögzített. A törvénycikk 212.§-a meghatározta a „természetvédelem tárgyait”¹⁵, a 213.§ rögzítette a természetvédelem célját, a Hatodik cím további rendelkezései pedig szabályozták a természet védett tárgyaira vonatkozó tiltott tevékenységeket, majd a védetté nyilvánítás részletszabályait.

Az 1935. évi törvénycikk 213.§-a, amely a természetvédelem célját rögzítette, a védelmi célokat a következők szerint határozta meg: „A természetvédelem célja egyfelől minden olyan behatást elhárítani, amely a védelem tárgyának eredeti épségében való fennmaradását, illetőleg tájképi szépségét vagy egyéb sajátos természeti tulajdonságait sértené vagy veszélyeztetné; másfelől lehetővé tenni a védelem alá vont állat- és növényfaj zavartalan

¹¹ Ld erre: Az első erdészeti rendeletek és törvények. *Erdészettörténeti Közlemények*, 2004/66.: <http://epa.oszk.hu/02400/02451/00081/pdf/> (2016.06.29.) 13.

¹² A törvény elérhető interneten: <http://www.1000ev.hu/index.php?a=3¶m=5861>, (2016.06.20.)

¹³ Erdőtörvény „2. § Azon erdőben vagy erdőrészekben, melyek magasabb helyek kőgörgetegein, havasok fensíkjain vagy hegytetőkön és gerinczen, meredek hegyoldalokon és ezek lejtőin, hegyomlások, kő- vagy hógörgöttegek és vízmosások támadásának és terjedésének megakadályozására szolgálnak, vagy a melyek elpusztulása folytán, alantabb fekvő területek termőképessége vagy közlekedési utak biztonsága veszélyeztetnék, vagy szélvészrek rombolásának út nyitnának - az irtás és tarvágat tiltatik.”

¹⁴ <http://www.1000ev.hu/index.php?a=3¶m=7972>, (2016.06.20.)

¹⁵ Az 1935. évi törvénycikk értelmében a természetvédelem tárgyai a következők:

„212. § A természetvédelem tárgyai:

a) azok a helyek és a természetnek azok az alakulatai, amelyekhez történelmi esemény emléke vagy hagyomány (monda, rege) fűződik, továbbá, amelyek műemlékek természeti alapzatául vagy díszéül szolgálnak (természeti és történelmi emlékek);

b) a természetnek azok az alakulatai (hegy, szikla, kőzet, barlang, forrás, vízesés, tó egyes fák és facsoportok), amelyek tudományos szempontból vagy különlegességüknél fogva értékesek;

c) olyan tájrészek, sőt egész tájak is, amelyek tájképi szépségüknél vagy egyéb kedvező természeti tulajdonságaiknál fogva a természetélvezet (természetjárás, turistaság, kilátás és tartózkodás) vagy testezés szempontjából különösen becsesek;

d) azok a vadon tenyésző állat- és növényfajok, amelyek a kipusztulás veszélyével szemben oltalomra érdemesek, valamint általában a természetben jelentősen hasznos vadon tenyésző állatfajok;

e) azok a források és patakok, amelyeknek vize a vadon tenyésző állatok számára nélkülözhetetlen.”

tenyészetét; megóvni a védett forrás és patak vizének tisztaságát és biztosítani a forrásokat a vadon tenyésző állatok számára.”

A fentiekre figyelemmel megállapíthatjuk, hogy az 1935. évi törvénycikk általános védelmi célt rögzít a védett természeti tárgyakra vonatkozóan, azok eredeti épségben megtartása, biológiai sokféleségének megőrzése érdekében. Álláspontunk szerint értékes jellemvonása a törvénynek, hogy a környezet fenntarthatóságának gondolata áthatja a szabályozását. Az 1972-ben megtartott, említett konferenciák nyilatkozataiban szereplő gondolatkör korát megelőzve jelenik meg a törvényben.

A természetvédelem szabályozása körében elengedhetetlen utalni a Magyar Köztársaság Alkotmányának az egészséges környezethez való jogot rögzítő 18.§-ára¹⁶, 70/D.§¹⁷-ára, valamint ezekkel kapcsolatosan az Alkotmánybíróság 28/1994. (V.20.) AB határozatában¹⁸ (a továbbiakban: AB határozat) foglaltakra.

Az Alkotmánybíróság a fentiekben megjelölt AB határozatában a természetvédelem szabályai és az egészséges környezethez való jog összefüggése körében több, kiemelkedően értékes megállapításokat tett. Többek között arra a lényeges következtetésre jutott, hogy az egészséges környezethez való jog magában foglalja az államnak a természetvédelem jogszabályokkal biztosított szintje megtartásának kötelezettségét. Az AB határozat értelmében az állam főszabályként a természetvédelem jogszabályokkal biztosított szintjét nem csökkentheti. Határozottan rögzíti továbbá az AB határozat a megelőzésnek mint a környezet védelem egyik eszközének „elsőbbségét” más eszközökhöz képest arra figyelemmel, hogy sok esetben az eredeti állapot helyreállítása lehetetlennek bizonyul.

2. A természetvédelem hatályos magyar szabályozása – fenntarthatóság

2.1. A természet védelmére vonatkozó szabályok hierarchiájáról

A természetvédelem hatályos szabályozása lépcsőzetesen épül fel. A szabályozási hierarchia legmagasabb fokán Magyarország Alaptörvénye (a továbbiakban: Alaptörvény) helyezkedik el, amely már a fenntartható fejlődés koncepciójához igazodva a környezetvédelmet, a társadalom-gazdaság-környezet egyensúlyának kontextusába helyezi el. A hierarchia következő szintjén a *környezet védelmének általános szabályairól* szóló 1995. évi LIII. törvény (a továbbiakban: 1995. évi LIII. tv.) áll, amely általános szabályokat rögzít a környezet védelmére vonatkozóan, csak megemlítve az egyes védendő szabályozási tárgyakat. A kifejezetten a természet védelmét érintő speciális szabályokat pedig törvényi szinten a

¹⁶ Az 1949. évi XX. törvény a Magyar Köztársaság Alkotmányáról 18. §: *A Magyar Köztársaság elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez.”*

¹⁷ Alkotmány „70/D. § (1) *A Magyar Köztársaság területén élőknek joguk van a lehető legmagasabb szintű testi és lelki egészséghez.*

(2) *Ezt a jogot a Magyar Köztársaság a munkavédelem, az egészségügyi intézmények és az orvosi ellátás megszervezésével, a rendszeres testezés biztosításával, valamint az épített és a természetes környezet védelmével valósítja meg.”*

¹⁸ A 28/1994. AB határozat részletes elemzésére lásd: SÁRI-SOMODY 2008. 317-322.

természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény határozza meg. A törvényi szintű jogszabályokban foglaltakat számos alacsonyabb rendű jogszabály rendelkezése egészíti ki.

2.2. Az Alaptörvény rendelkezései

A természetvédelem szabályozása körében az Alaptörvény Preambulumában foglaltak, valamint a P) és a Q) cikk konkrét rendelkezéseit kell kiemelni.

A Preambulum a fenntartható fejlődés korábbiakban rögzített gondolatát érvényre juttatva felhívja a figyelmet az anyagi, a szellemi erőforrások mellett a természeti erőforrások, mint véges jószágok akként történő használatára, hogy azok a jövő generáció számára is megmaradjanak. A környezeti fenntarthatóság követelményét tehát az Alaptörvény Preambuluma kifejezésre juttatja, mégpedig a következők szerint: „...*Felelősséget viselünk utódainkért, ezért anyagi, szellemi és természeti erőforrásaink gondos használatával védelmezzük az utánunk jövő nemzedékek életfeltételeit...*”¹⁹

A Preambulumban foglaltakkal harmonizálva az Alaptörvény P) cikke kifejezetten meghatározza azokat a szabályozási tárgyakat, amelyek védelme a környezeti fenntarthatóság biztosítása érdekében elengedhetetlen. E körben a P) cikk gyűjtőfogalommal megjelöli a természeti erőforrásokat, mint védendő szabályozási tárgyakat, majd kiemel bizonyos különösen védendő természeti erőforrásokat a következők szerint: „*(1) A természeti erőforrások, különösen a termőföld, az erdők és a vízkészlet, a biológiai sokféleség, különösen a honos növény- és állatfajok, valamint a kulturális értékek a nemzet közös örökségét képezik, amelynek védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése az állam és mindenki kötelessége.*”

Lényegesnek tartjuk e körben felhívni a figyelmet arra, hogy az Alaptörvény értelmében a természeti környezetünk megóvását, fenntartását és megőrzését mint hármas kötelezettséget a jogalkotó nem csupán az államra telepíti, hanem mindenki kötelezettségeként rögzíti. Ez az alaptörvényi rendelkezés szolgál kiindulópontként a természeti erőforrásokkal kapcsolatos tiltó, valamint kötelezettséget előíró jogszabályi normákhoz. Fel kell hívni továbbá arra is a figyelmet, hogy a jogalkotó e körben is felsorakoztatja a fenntarthatóság feltételét képező alapvető három pillért, ugyanis az említett hármas kötelezettséget a jogalkotó az anyagi erőforrások és a szellemi erőforrásokkal kapcsolatosan is meghatározza. Érdeemes azonban megjegyezni azt is, hogy az Alaptörvény Q) cikke rögzíti is Magyarország elköteleződését a fenntartható fejlődés koncepciójának megvalósítása érdekében. A Q) cikk a következőket tartalmazza: „*(1) Magyarország a béke és a biztonság megteremtése és megőrzése, valamint az emberiség fenntartható fejlődése érdekében együttműködésre törekszik a világ valamennyi népével és országával.*”

Az Alaptörvény harmonizálva a korábbi Alkotmány 18.§-ával, rögzíti XXI. cikk (1) bekezdésében az egészséges környezethez való jogot, mint harmadik generációs alapjogot a

¹⁹ Magyarország Alaptörvénye Nemzeti Hitvallás

következők szerint: „Magyarország elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez.”

Az Alaptörvénybeli rendelkezéseket tekintve összefoglalóan megállapítható, hogy a jogalkotó az Alaptörvényben a fenntarthatóság, a fenntartható fejlődés koncepcióját kifejezésre juttatja, s a magyar természetvédelmi szabályozás kiindulópontjait arra figyelemmel határozza meg.

2.3. A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvényről

Az 1995. évi LIII. törvény Preambulumában, valamint rendelkezéseit illetően is a környezeti fenntarthatóság követelményét juttatja érvényre. A Preambulum a következőket tartalmazza: „...a természeti örökség és a környezeti értékek a nemzeti vagyon részei, amelyeknek megőrzése és védelme, minőségének javítása alapfeltétel az élővilág, az ember egészsége, életminősége szempontjából; e nélkül nem tartható fenn az emberi tevékenység és a természet közötti harmónia...”

Harmonizál az 1995. LIII. törvény az Alaptörvényben foglaltakkal akként, hogy az alaptörvényi hármas kötelezettséghez hasonló feltételeket határoz meg, konkrétan a természeti örökségek és a környezeti értékek megőrzését, védelmét, valamint minőségük javítását.

A törvény 1.§-a, amely a törvény célját jelöli meg, a következőképpen kapcsolja össze a környezet védelmének szabályozását a fenntartható fejlődés koncepciójával, mint nemzetközi szinten elismert és kinyilatkoztatott célkitűzéssel: „(1) A törvény célja az ember és környezete harmonikus kapcsolatának kialakítása, a környezet egészségének, valamint elemeinek és folyamatainak magas szintű, összehangolt védelme, a fenntartható fejlődés biztosítása.”

Lényeges még kiemelni a törvény 3.§-át amely azt tartalmazza, hogy a természet védelméről az 1995. évi LIII. törvény értékeivel, elveivel, rendelkezéseivel természetszerűleg harmonizálva önálló, külön törvény rendelkezik, speciális szabályokkal. Konkrét megfogalmazásban: „(2) Az élővilág változatossága, élőhelyeinek megőrzése, a tudományos, kulturális vagy esztétikai értékekkel bíró területek, képződmények, létesítmények megőrzése és helyreállítása érdekében - e törvénnyel összhangban - külön törvények rendelkeznek:

a) a természet és a táj védelméről, ...”

2.4. „A természet védelméről” szóló 1996. évi LIII. törvényről

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (a továbbiakban: 1996. évi LIII. tv.), ahogyan arra már utaltunk, építkezik az Alaptörvényben foglaltakra, valamint az 1995. évi LIII. törvény szabályozására. Preambuluma maradéktalanul összecseng az 1995. évi törvény Preambulumának tartalmával. Az 1996. LIII. törvény Preambulumában a jogalkotó a következőket fogalmazta meg: „...a természeti értékek és természeti területek a nemzeti vagyon sajátos és pótolhatatlan részei, fenntartásuk, kezelésük, állapotuk javítása, a jelen és jövő nemzedékek számára való megőrzése, a természeti erőforrásokkal történő takarékos és ésszerű gazdálkodás biztosítása, a természeti örökség és a biológiai sokféleség oltalma,

valamint az ember és természet közötti harmonikus kapcsolat - nemzetközi kötelezettségvállalásainkkal összhangban történő - kialakítása, mint az emberiség fennmaradásának alapvető feltétele, a természet hatékony védelmének létrehozását igényli...”

Érdeemes azonban felhívni a figyelmet arra, hogy a törvény célja tekintetében a jogalkotó kettős célkitűzést határoz meg. Az általános védelmi, megőrzési, fenntartási és javítási kötelezettségek mellett megfogalmazza ugyanis bizonyos természeti értékek és területek a kiemelt oltalmának a lehetőségét is.²⁰ E körben a törvény a következőket tartalmazza:

„1. § E törvény célja:

a) a természeti értékek és területek, tájak, valamint azok természeti rendszereinek, biológiai sokféleségének általános védelme, megismerésének és fenntartható használatának elősegítése, továbbá a társadalom egészséges, esztétikus természet iránti igényének kielégítése;

b) a természetvédelem hagyományainak megóvása, eredményeinek továbbfejlesztése, a természeti értékek és területek kiemelt oltalma, megőrzése, fenntartása és fejlesztése.”

Záró gondolat

Álláspontunk szerint a természetvédelem hatályos magyar törvényi szintű szabályozása megfelel annak a nemzetközi tendenciának, amely a fenntartható fejlődés koncepcióját középpontba helyezve kezeli a környezetvédelem, s így a természetvédelem kérdését is.

Felhasznált főbb irodalom

BÁNDI Gyula: Környezetvédelmi kézikönyv. KJK Kerszöv, Üzleti és Jogi Kiadó Kft, Budapest, 1995.

BÁNDI Gyula, Az Európai Unió környezetvédelmi szabályozása. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1999.

BÁNDI Gyula: Környezetjog. Szent István Társulat, Budapest, 2011.

NAGY Boldizsár: Nemzetközi környezetvédelmi jog. Előadás, 2015/2016. I. félév. ELTE ÁJK levelező jogász szak, Az előadásra lásd: <http://www.nagyboldizsar.hu/elte.html>, (2015.12.15.)

RÉTI Mária: GLOBALIZÁCIÓ – FENNTARTHATÓSÁG. A szövetkezeti forma előnyeiről, a szövetkezetek eredményeiről, a szövetkezeti jog jelentőségéről. *Szövetkezés*, a Szövetkezeti Kutató Intézet tudományos és tájékoztató folyóirata, 2016. évi I. szám, 2016.

SÁRI János – SOMODY Bernadett: Alapjogok. Alkotmánytan II. Második, átdolgozott kiadás, Osiris Kiadó, Budapest, 2008.

²⁰ Lásd erre részletesen: BÁNDI 2011.

Felhasznált főbb dokumentumok

Egyesült Nemzetek Szervezete Környezet és Fejlődés Világbizottságának „Közös jövőnk” elnevezésű Jelentése

Egyesült Nemzetek Szervezete Közgyűlése A/RES/70/1 számú határozata
28/1994. (V.20.) AB határozat

SUSTAINABILITY – THE RULES OF ENVIRONMENTAL PROTECTION

The concept of sustainable development was laid down in the Report of the World Commission on Environment and Development: *Our Common Future* in 1987. According to this Report of the United Nations the sustainable development includes the requirement of conserving and enhancing the resource base. The *„Sustainable Development Goals”* are based on this concept. The Goal 15. contains the follows: *„Protect, restore and promote sustainable use of terrestrial ecosystems, sustainably manage forests, combat desertification, and halt and reverse land degradation and halt biodiversity loss.”* This work analyses how the hungarian legislation of environment does suit the requirement of sustainable development and sustainable environment.